

est (quæst. 79, art. 1), effectus hujus sacramenti est non solum augmentum habitualis gratiæ, sed etiam quædam actualis delectatio spiritualis dulcedinis. Quamvis autem Christo gratia non fuerit augmentata ex susceptione hujus sacramenti, habuit tamen quamdam spiritualem delectationem in nova institutione hujus sacramenti. Unde ipse dicebat Lucæ 22: Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum; quod Eusebius exponit de novo mysterio novi Testamenti, quod tradebat discipulis. Et ideo spiritualiter manducavit, et similiter sacramentaliter, in quantum corpus suum sub sacramento sumpsit, quod sacramentum sui corporis intellexit et disposuit. Alter tamen quam ceteri sacramentaliter et spiritualiter sumant, quia augmentum gratiæ suscipiunt sub sacramentalibus signis, quibus indigent ad veritatis perceptionem (alias qui augmentum gratia suscipiunt et sacramentalibus signis indigent, etc.)

COMMENTARIUS.

1. D. Thom. conclusio.—Affirmat D. Thom. rationabiliter credi, Christum seipsum communicasse, suumque corpus et sanguinem sumpsisse; non est enim hæc assertio certa, cum neque in Scriptura, nec certa traditione, aut definitione habeatur, et ideo merito D. Thom. solum ut probabilem eam proponit, quam, in arguento Sed contra, probat ex Hieron., epist. ad Heditiam; est autem in epist. 150 ad Heditiam, ubi de Domino Jesu inquit: *Ipse conviva et convivium, ipse comedens, et qui comeditur; quæ verba referuntur etiam in cap. Nec Moyses, de Consec., dist. 2.* Sed, si attente considerentur, non dicit in eis expresse Hieronymus, Christum comedisse se ipsum, sed solum comedisse, et manducatum fuisse, quæ possent esse vera, etiam si se non comedisset; nam comedit agnum, vel alios cibos, et se præbuit aliis comedendum. Sed nihilominus sensus Hieronymi, quem D. Thom. indicat, est valde probabilis, quia Hieronym. illis brevibus verbis significare voluit grande miraculum, quod in hoc potissimum declaratur, quod ipse comedens sit qui comeditur, non tantum respectu diversorum, sed etiam respectu sui ipsius; quomodo etiam dixit auctor carminum, quæ D. Thom. citat ad 1: *Se tenet in manibus, se cibat ipse cibus;* quod recte explicabitur, si verum esse supponatur, quod supra diximus, cœnam mysticam peractam esse a Christo post lega-

lem, et ante inchoatam usualem; in illa ergo cœna, etiam fuit Christus comedens, et qui comedebatur; in ea autem nihil comedestum est, nisi ipse Christus; et in eodem sensu, auctore D. Thom., de Christo canit Ecclesia: *Se nascens dedit socium, convescens in edulium.* Secundo hoc probat D. Thom. ex Glos. ordinaria Ruth 3, in qua citatur etiam Theodore, qui ad hoc confirmandum usus est verbis Pauli ad Hebr. 2: *Quia pueri communicaverunt carne et sanguine, et Filius Dei participavit eisdem;* quæ verba solum per accommodationem quamdam adducta esse videntur; nam ibi non de hoc mysterio disserit Paulus, sed de mysterio incarnationis, in quo Filius Dei mortalem carnem assumpsit, ut fratribus fieret similis. Tertio videtur hoc probare D. Thom., in solut. ad 4, ex illis verbis Evangeliorum: *Accipit Jesus panem, etc.,* quia non tantum intelligendus est accepisse in manibus, sed etiam, ut ex eo comedere, sicut Apostolis dixit, ut acciperent et comedenter. Sed hoc recte quidem dicitur, et præsumitur, vel a paritate rationis conjectatur, tamen ex verbis non probatur, quia verbum, *accipit,* in rigore solum significat, accepisse in sanctas ac venerabiles manus suas, ut in canone Missæ explicatur. Unde postmodum Apostolis Christus dixit: *Accipite, subdens: Et comedite, acceptance manuum a mandatione distinguendo;* unde videtur posse retorqueri argumentum, nam, quia in Apostolis duplex acceptio fuit, manibus, et ore, duplice verbo explicatur; Christo vero sola acceptio manuum attribuitur; ergo altera tacite negatur. Sed hæc etiam collectio nullius momenti est, quia ex hoc, quod aliquid taceatur, non ideo sequitur negari; potest enim taceri, vel quia ad causam vel historiam, de qua agitur, non refert, vel quia ex aliis, quæ narrantur, facile subintelligi potest; et ita credendum est, in præsenti accidisse. Quarto adhibet D. Thom. congruentiam, ob quam decuit Christum comedere quod aliis dabat, ut exemplo præstet, observando ea, quæ observari instituebat, in qua congruentia difficultatem habet exemplum baptismi, quod D. Thom. adducit; sed de eo videantur dicta superius, quæst. 72, art. 3.

2. In solut. ad 3 tractat D. Thom. an hæc manducatio Christi fuerit sacramentalis tantum, vel simul spiritualis; sed de hac re, et de aliis, quæ ad illam spectant, dicemus infra, disp. 75, sect. 2.

ARTICULUS II.

Utrum Christus dederit Judæ corpus suum (4, dist. 11, quæst. 3, art. 2, quæst. 4 et 2. Joan. 13, lect. 3, col. 4, fin., et lect. 4, col. 3, fin.).

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod Christus Judæ non dederit corpus suum. Ut enim legitur Matth. 26, postquam dedit Dominus corpus suum, et sanguinem discipulis, dixit eis: *Non bibam amodo de hoc genimine vitis, usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei.* Ex quo videtur, quod illi, quibus corpus suum et sanguinem dederat, cum eo essent iterum bibituri. Sed Judas postea cum ipso non bibit. Ergo non accepit cum aliis discipulis corpus Christi et sanguinem.

2. Præterea, Dominus implevit quod præcepit, secundum illud Act. 1: *Cœpit Jesus facere et docere. Sed ipse præcepit, Matth. 7: Nolite sanctum dare canibus.* Cum ergo ipse cognosceret Judam esse peccatorem, videtur, quod ei corpus suum et sanguinem non dederit.

3. Præterea, Christus specialiter legitur Judæ panem intinctum porrexisse, Joan. 13. Si ergo corpus suum ei dedit, videtur, quod sub buccella ei dederit, præcipue cum legatur ibidem, quod post buccellam introivit in eum Satanus. Ubi August. dicit (tract. 62 in Joan., circa princip., tom. 9): *Hinc nos docemur, quam sit cavendum male accipere bonum; si enim corripitur, qui non dijudicat, id est, non discernit corpus Domini a cæteris cibis, quomodo non damnabitur, qui ad ejus mensam fingens se amicum, accedit inimicus?* Sed cum buccella intincta non accepit corpus Christi; ut enim August. dicit (ibid.) super illud Joan. 13: *Cum intinxisset panem, dedit Judæ Simonis Iscariotæ: Non, ut putant quidam negligenter legentes, tunc Judas corpus Christi accepit. Ergo videtur quod Judas corpus Christi non accepit.*

Sed contra est, quod Chrysostom. dicit (homil. 45 in Joan., non remote ante fin., tom. 3): *Judas particeps existens mysteriorum, conversus non est. Unde fit scelus ejus utrinque immanus, tum quia tali proposito imbutus adiit mysteria; tum quia adiens melior factus non fuit, nec metu, nec beneficio, nec honore.*

Respondeo dicendum, quod Hilarius posuit

super Matthæum (can. 30, circa med.), quod Christus Judæ corpus suum et sanguinem non dedit. Et hoc quidem conveniens fuisset, considerata malitia Judæ. Sed quia Christus nobis debuit esse exemplum justitiae, non conveniebat ejus magisterio, ut Judam, occultum peccatorem, sine accusatore et evidenti probatione ab aliorum communione separaret, nec per hoc daretur exemplum Prælatis Ecclesiæ similia faciendi, et ipse Judas exasperatus inde sumeret occasionem peccandi. Et ideo dicendum est, quod Judas cum aliis discipulis corpus Domini et sanguinem suscepit, ut dicit Dionys. in lib. de Eccles. Hierar. (c. 3, p. 3, non longe a princ.); et August. super Joan. (tract. 62, tom. 9).

Ad 1 ergo dicendum, quod illa est ratio Hilarii (loco citat. in corp. art.), ad ostendendum quod Judas corpus Christi non sumpsit; non tamen cogit, quia Christus loquitur discipulis, a quorum collegio Judas se separavit, non autem Christus eum exclusit. Et ideo Christus, quantum est in se, etiam cum Juda vinum in regno Dei bilit, sed hoc convivium ipse Judas repudiavit.

Ad 2, dicendum, quod Christo nota erat Judæ iniquitas, sicut Deo; non autem erat sibi nota per modum, quo hominibus innotescit. Et ideo Christus Judam non repulit a communione, ut daret exemplum, tales peccatores occulti non esse ab aliis sacerdotibus expellendos.

Ad 3, dicendum, quod sine dubio Judas sub pane intincto corpus Christi non sumpsit, sed simplicem panem. Significatur autem fortassis, ut August. ibidem dicit (tract. 62 in Joan., circa med., tom. 9), per panis intinctionem fictio Judæ; ut enim inficiantur nonnulla, intinguntur. Si autem bonum aliquid hic significat tinctio, scilicet dulcedinem bonitatis divinæ, quia panis ex intinctione sapidior redditur, eidem bono ingratum non immerito est secuta damnatio. Et propter hanc ingratiitudinem, id, quod est bonum, factum est ei malum; sicut accidit circa sumentes corpus Christi indigne. Et, sicut Augustin. ibidem dicit, intelligendum est, quod Dominus jam antea distribuerat omnibus discipulis suis sacramentum corporis et sanguinis sui, ubi et ipse Judas erat, sicut Lucas narrat. Ac deinde ad hoc ventum est, ubi secundum narrationem Joannis, Dominus per buccellam tinctam, atque porrectam suum exprimit proditorem.

COMMENTARIUS.

Conclusio D. Thom. — Rejicit D. Thom. sententiam Hilarii negantis Christum communicasse Judam, et sequitur sententiam Dionys., Chrysost., et August. (quos citat), contrarium asserentium. Solumque hanc sententiam confirmat, quia non expediebat, Judam occultum peccatorem sine accusatore et evidente probatione ab aliorum communione separare; que ratio supponit, Judam adfuisse, quando Dominus cæteris discipulis Eucharistiam dedit, quod in solut. ad 3 D. Thomas confirmat ex narratione Lucæ et Joannis; de hac vero re disputatum a nobis est supra, disputat. 41, sect. 2, quia ad tempus institutionis declarandum necessarium fuit.

ARTICULUS III.

Utrum Christus sumpserit et discipulis dederit corpus suum impassibile (4, d. 11, quæst. 2, art. 3, et d. 12, quæst. 1, art. 3, quæst. 1, corp.).

1. Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod Christus sumpserit, et discipulis dederit corpus suum impassibile. Quia super illud Math. 17: Transfiguratus est ante eos, dicit quædam Gloss. (ord. ibid.): Illud corpus, quod habuit per naturam, dedit discipulis in cœna, non mortale et passibile. Et Levit. 2, super illud: Si oblatio tua fuerit de sartagine, dicit Gloss. (ibidem): Crux super omnia fortis carnem Christi, quæ ante passionem non videbatur esui apta, post aptam fecit. Sed Christus dedit corpus suum, ut aptum ad manducandum. Ergo dedit tale quale habuit post passionem, scilicet impassibile, et immortale.

2. Præterea, omne corpus passibile per contactum et manductionem patitur. Si ergo corpus Christi erat passibile, per contactum et comedionem discipulorum passum fuisse.

3. Præterea, verba sacramentalia non sunt modo majoris virtutis, quando proferuntur a sacerdote in persona Christi, quam tunc, quando fuerunt prolata ab ipso Christo. Sed nunc virtute verborum sacramentalium, in altari consecratur corpus Christi impassibile et immortale; ergo multo magis tunc.

Sed contra est, quod sicut Innocent. III dicit (in lib. 4 de Sacro myst. altaris, c. 12, post med.), tale corpus tunc dedit discipulis quale habuit. Habuit autem tunc corpus passibile et mortale; ergo corpus passibile et mortale discipulis dedit.

Respondeo dicendum, quod Hugo de S. Vict. posuit, quod Christus ante passionem diversis temporibus quatuor dotes corporis glorificati assumpserit, subtilitatem, scilicet, in nativitate, quando exivit de clauso utero Virginis; agilitatem, quando ambulavit siccis pedibus super mare; claritatem, in transfiguratione; impassibilitatem, in cœna, quando corpus suum discipulis tradidit manducandum, et secundum hoc dedit discipulis suis corpus suum impassibile et immortale. Sed quidquid sit de aliis, de quibus supra dictum est (q. 28, art. 2, ad 3, et quæst. 54, art. 1, ad 1), quid sentiri debeat, circa impassibilitatem tamen impossibile est esse quod dicitur. Manifestum est enim, quod idem verum corpus Christi erat, quod a discipulis tunc in propria specie videbatur, et in specie sacramenti sumebatur. Non autem erat impassibile, secundum quod in propria specie videbatur, quinimo erat passioni paratum. Unde nec ipsum corpus Christi, quod in specie sacramenti dabatur, impassibile erat. Impassibili tamen modo erat sub specie sacramenti, quod in se erat passibile; sicut invisibiliter, quod in se erat visibile. Sicut enim visio requirit contactum corporis, quod videtur, ad circumstans medium visionis, ita passio requirit contactum corporis, quod palitur, ad ea, quæ agunt. Corpus autem Christi, secundum quod est sub sacramento, ut supra dictum est (quæst. 76, art. 4, 5 et 6), non comparatur ad ea, quæ circumstant, medianibus propriis dimensionibus, quibus corpora se tangunt, sed medianibus dimensionibus specierum panis et vini. Et ideo species illæ sunt, quæ patiuntur et videntur, non autem ipsum corpus Christi.

Ad 1 ergo dicendum, quod Christus dicitur in cœna non dedisse corpus suum mortale et passibile, quia non dedit mortali et passibili modo. Crux autem fecit carnem Christi aptam manductioni, in quantum hoc sacramentum representat passionem Christi.

Ad 2, dicendum, quod ratio illa procederet,

si corpus Christi, sicut erat passibile, ita

passibili modo fuisse sub hoc sacramento.

Ad 3, dicendum, quod, sicut supra dictum est (quæst. 76, art. 4), accidentia corporis Christi sunt in sacramento ex reali concomitantia, non autem ex vi sacramenti, ex qua est ibi substantia corporis Christi. Et ideo virtus verborum sacramentalium ad hoc se extendit, ut sit sub sacramento corpus Christi, scilicet, quibuscumque accidentibus realiter in eo existentibus.

Materia hujus et sequentis articuli fuse tractata est supra, in disputationibus de præsentia.

ARTICULUS IV.

Utrum, si hoc sacramentum tempore mortis Christi fuisse servatum vel consecratum, ibi moreretur (4, dist. 10, art. 2, quæst. 1 corp., et dist. 11, q. 3, a. 4; et 4 contra, cap. 64; et Quodlib. 5, art. 11, ad 1; et Joan. 6, lect. 6; et 1 Cor. 11, lect. 6, col. 1, fin.).

1. Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod si hoc sacramentum tempore mortis Christi fuisse servatum in pyxide, vel ab aliquo Apostolorum consecratum, non ibi moreretur. Mors enim Christi accidit per ejus passionem. Sed Christus impassibili modo etiam tunc erat in hoc sacramento. Ergo non poterat mori in hoc sacramento.

2. Præterea, in morte Christi separatus fuit sanguis ejus a corpore. Sed in hoc sacramento simul est corpus Christi, et sanguis. Ergo Christus in hoc sacramento non moreretur.

3. Præterea, mors accidit per separationem animæ a corpore. Sed in hoc sacramento continetur tam corpus, quam anima Christi. Ergo in hoc sacramento non poterat Christus mori.

Sed contra est, quod idem Christus, qui erat in cruce, fuisse in sacramento. Sed in cruce moriebatur. Ergo et in sacramento conservato moreretur.

Respondeo dicendum, quod corpus Christi idem in substantia est in hoc sacramento, et in propria specie, sed non eodem modo; nam in propria specie contingit circumstantia corpora per proprias dimensiones, non autem prout est in hoc sacramento, ut supra dictum est (art. præced., et quæst. 76, art. 4, 5 et 6). Et ideo, quicquid pertinet ad Christum, secundum quod in se est, potest tribui ei, et in propria specie, et in sacramento existenti, sicut vivere, mori, dolere, animatum vel inanimatum esse, et cætera hujusmodi. Quicunque vero conveniunt ei per comparationem ad corpora extrinseca, possunt ei attribui in propria specie existenti, non autem prout est in sacramento, sicut irrideri, conspici, crucifigi, flagellari, et cætera hujusmodi. Unde et quidam metrice dixerunt: Pyxide servato poteris sociare dolorem Innatum, sed non illatus convenit illi.

Ad 1 ergo dicendum, quod, sicut dictum est (in corp. art.), passio convenit corpori passo,

per comparationem ad agens extrinsecum. Et ideo Christus, secundum quod est sub hoc sacramento, pati non potest, potest tamen mori.

Ad 2, dicendum, quod sicut supra dictum est (quæst. 76, art. 1, ad 1), sub specie panis est corpus Christi ex vi consecrationis, sanguis autem sub specie vini. Sed nunc quidem, quando realiter sanguis Christi non est separatus ab ejus corpore, ex reali concomitantia et sanguis Christi est sub specie panis simul cum corpore, et corpus sub specie vini simul cum sanguine. Sed si, tempore passionis Christi, quando realiter sanguis fuit separatus a corpore Christi, fuisse hoc sacramentum consecratum, sub specie panis fuisse solum corpus, et sub specie vini fuisse solum sanguis.

Ad 3, dicendum, quod, sicut supra dictum est (in solut. præced., et loco ibi citato), anima Christi est in hoc sacramento ex reali concomitantia, quia non est sine corpore, non autem ex vi consecrationis. Et ideo, si tunc fuisse hoc sacramentum consecratum vel peractum, quando anima erat a corpore realiter separata, non fuisse anima Christi sub hoc sacramento, non propter defectum virtutis verborum, sed propter aliam dispositionem rei.

QUÆSTIO LXXXII.

DE MINISTRO HUJUS SACRAMENTI, IN DECEM ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de ministro hujus sacramenti.

Et circa hoc quæruntur decem.

1. Utrum consecrare hoc sacramentum sit proprium sacerdotis.

2. Utrum plures sacerdotes simul possint eamdem hostiam consecrare.

3. Utrum dispensatio hujus sacramenti pertineat ad solum sacerdotem.

4. Utrum liceat sacerdoti consecranti a communione abstinere.

5. Utrum sacerdos peccator possit confiscare hoc sacramentum.

6. Utrum Missa mali sacerdotis minus valeat, quam boni.

7. Utrum heretici, schismatici, vel excommunicati possint confiscare hoc sacramentum.

8. Utrum degradati.

9. Utrum peccant, a talibus communionem recipientes.

10. Utrum liceat sacerdoti omnino a celebrazione abstinere.

ARTICULUS I.

Utrum consecratio hujus sacramenti sit propria sacerdotis (4, dist. 13, quæst. 1, art. 2, quæst. 1, et d. 17, quæst. 3, art. 2, quæst. 1, corp., et dist. 14, quæst. 2, art. 1, quæst. 2, corp., et art. 2, ad 2).

1. Ad primum sic proceditur. Videtur, quod consecratio hujus sacramenti non sit propria sacerdotis. Dictum est enim supra (quæst. 78, art. 4), quod sacramentum consecratur virtute verborum, quæ sunt forma hujus sacramenti. Sed illa verba non mutantur, sive dicantur a sacerdote, sive a quocumque alio. Ergo videtur, quod non solus sacerdos, sed etiam quilibet aliis possit hoc sacramentum consecrare.

2. Præterea, sacerdos hoc sacramentum conficit in persona Christi. Sed laicus sanctus est unitus Christo per charitatem. Ergo videtur, quod etiam laicus possit hoc sacramentum conficere. Unde et Chrysost. dicit super Matth. (hom. 43, in opere imperfect., non remote a princip., tom. 2), quod omnis sanctus est sacerdos.

3. Præterea, sicut baptismus ordinatur ad hominum salutem, ita et hoc sacramentum, sicut ex supra dictis patet (quæst. 79). Sed etiam laicus potest baptizare, ut supra dictum est (quæst. 67, art. 3). Non ergo est proprium sacerdotis conficere hoc sacramentum.

4. Præterea, hoc sacramentum perficitur in consecratione materiæ. Sed alias materias consecrare, scilicet chrisma, et oleum sanctum, et oleum benedictum, pertinet ad solum Episcopum, quorum tamen consecratio non est tantæ dignitatis, sicut consecratio Eucharistiae, in qua est totus Christus. Ergo non est proprium sacerdotis, sed solius Episcopi, hoc sacramentum conficere.

Sed contra est, quod Isidor. dicit in quadam epistola, et habetur in decret., dist. 25 (c. Perfectis, et dicatur id habere in epist. ad Ludifred.): Ad presbyterum pertinet hoc sacramentum corporis et sanguinis Domini in altari Dei conficere.

Respondeo dicendum, quod, sicut supra dictum est (quæst. 78, art. 1 et 4), hoc sacramentum est tantæ dignitatis, quod non conficitur, nisi in persona Christi. Quicumque autem aliquid agit in persona alterius, oportet hoc fieri per potestatem ab illo concessam. Sicut autem baptizato conceditur a Christo potestas sumendi hoc sacramentum, ita sacerdoti, cum

ordinatur, confertur potestas hoc sacramentum consecrandi in persona Christi. Per hoc enim ponitur in gradu eorum, quibus dictum est a Domino: Hoc facite in meam commemorationem. Et ideo dicendum est, quod proprium est sacerdotum conficere hoc sacramentum.

Ad 1 ergo dicendum, quod virtus sacramentalis in pluribus consistit, et non in unotantum; sicut virtus baptismi consistit in ipsis verbis, et in aqua. Unde et virtus consecrativa non solum consistit in ipsis verbis, sed etiam in potestate sacerdoti tradita in sua consecratione et ordinatione, cum ei dicitur ab Episcopo: Accipite potestatem offerendi in Ecclesia sacrificium tam pro vivis, quam pro mortuis. Nam et virtus instrumentalis in pluribus instrumentis consistit, per quæ agit principale agens.

Ad 2, dicendum, quod laicus justus unitus est Christo unione spirituali per fidem et charitatem, non autem per sacramentalem potestatem. Et ideo habet spirituale sacerdotium ad offerendum spirituales hostias, de quibus dicitur in Psalm. 50: Sacrificium Deo spiritus contribulatus; et Rom. 12: Exhibeatis corpora vestra hostiam viventem. Unde et 1 Petr. 2, dicitur: Sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias.

Ad 3, dicendum, quod perceptio hujus sacramenti non est tantæ necessitatis, sicut perceptio baptismi, ut ex supra dictis patet (quæst. 73, art. 3, et quæst. 80, art. 11, ad 2). Et ideo, licet in necessitatibus articulo laicus possit baptizare, non tamen potest hoc sacramentum conficere.

Ad 4, dicendum, quod Episcopus accipit potestatem, ut agat in persona Christi super corpus ejus mysticum, id est, super Ecclesiam. Quam quidem potestatem non accipit sacerdos in sua consecratione, licet possit eam habere ex Episcopi commissione. Et ideo, ea, quæ non pertinent ad dispositionem corporis mystici, non reservantur Episcopo, sicut consecratio hujus sacramenti. Ad Episcopum vero pertinet, tradere non solum populo, sed etiam sacerdotibus ea, ex quibus possunt propriis officiis uti. Et quia benedictio chrismatis, et olei sancti, et olei infirmorum, et aliorum, quæ consecrantur (puta, altaris, Ecclesie, vestium et vasorum), prestat quandam idoneitatem ad sacramenta perficienda, quæ pertinent ad officium sacerdotum, ideo tales consecrationes Episcopo reservantur, tanquam principi totius ecclesiastici ordinis.

COMMENTARIUS.

baptizantis. Ergo etiam non possunt simul plures unam hostiam consecrare.

2. Præterea, quod potest fieri per unum, superflue fit per multis. In sacramentis autem nihil debet esse superfluum. Cum ergo unus sufficiat ad consecrandum, videtur, quod plures non possint unam hostiam consecrare.

3. Præterea, sicut dicit Augustin. super Joannem (tract. 26, c. 19), hoc sacramentum est sacramentum unitatis. Sed contrarium unitati esse videtur multitudo. Ergo non videtur convenienter esse huic sacramento, quod plures sacerdotes eamdem hostiam consecrent.

Sed contra est, quod secundum consuetudinem quarumdam Ecclesiarum, sacerdotes, cum de novo ordinantur, concelebrant Episcopo ordinanti.

Respondeo dicendum, quod, sicut dictum est (art. præced.), sacerdos, cum ordinatur, constituitur in gradu eorum, qui a Domino accepterunt potestatem consecrandi in cœna. Et ideo secundum consuetudinem quarumdam Ecclesiarum, sicut Apostoli Christo cœnanti concœnaverunt, ita novi ordinati, Episcopo ordinanti concelebrant. Nec propter hoc iteratur consecratio super eamdem hostiam, quia sicut Innocent. III dicit (lib. 4 de Sacro altaris mysterio, c. 28, circa med.), omnium intentio debet ferri ad idem instans consecrationis.

Ad 1 ergo dicendum, quod Christus non legitur simul baptizasse cum Apostolis, quando injunxit eis officium baptizandi. Et ideo non est similis ratio.

Ad 2, dicendum, quod si quilibet sacerdotum operaretur in virtute propria, superfluerent alii celebrantes, uno sufficienter celebrante. Sed quia sacerdos non consecrat, nisi in persona Christi, multi autem sunt unum in Christo, ideo non refert, utrum per unum aut multis hoc sacramentum consecretur, nisi quod oportet ritum Ecclesie servare.

Ad 3, dicendum, quod Eucharistia est sacramentum unitatis ecclesiasticæ, quæ attendit secundum hoc, quod multi sunt unum in Christo.

COMMENTARIUS.

Utrum plures sacerdotes possint unam et eamdem hostiam consecrare (4, d. 13, q. 1, art. 2, q. 1).

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod plures sacerdotes non possint unam et eamdem hostiam consecrare; dictum est enim supra (quæst. 67, art. 6), quod plures non possunt simul unum baptizare. Sed non minor vis est sacerdotis consecrantis, quam hominis

De hac re tractavimus supra, in praedicta disputatione de causa efficiente hujus sacramenti. Solum est circa litteram D. Thomæ advertendum, cum quærerit, an hoc possit fieri, non tantum interrogare, an possit valide, sed etiam an possit licite fieri; hac enim ratione posuit in solutione ad 2, illa verba:

Nisi quod oportet ritum Ecclesiae servare; nam, licet, ut validum sit sacramentum, non referat, an per unum vel multis consecretur, ut ibidem dicitur, tamen, ut licet fiat, oportet, ut juxta ritum et consuetudinem Ecclesiae, et non aliter fiat; in re enim adeo gravi non licet novum ritum in Ecclesiam introducere privata auctoritate; et ideo in argumento Sed contra, ex quadam Ecclesiae consuetudine probat D. Thom. hoc posse fieri, et in corpore nihil aliud agit, quam congruentem quamdam rationem illius consuetudinis reddere, ob quam rationabilis censeatur; nam quod ad valorem sacramenti sufficiat, D. Thom. non tam probat, quam supponit. Et juxta eundem sensum intelligendam censem differentiam, quam, in solutione ad 1, ponit inter Eucharistiam et baptismum, ut magis possit Eucharistia a pluribus ministris fieri, quam baptismus, scilicet, quia Christus simul communicavit cum Apostolis, quando eis injunxit officium consecrandi, non tamen legitur, simul baptizasse cum Apostolis, quando eis injunxit officium baptizandi; haec enim ratio, ad summum, probat fuisse aliquam congruentiam, ut magis una consuetudo introduceretur, quam alia, ratione cuius nunc magis unum etiam liceat, quam aliud. Quoad potestatem vero simpliciter, ut factum scilicet teneat, nulla est differentia, si de eadem pluralitate ministrorum sermo sit, ut patet ex tractatis citato loco, his adjunctis, que in simili quæstione de baptismo diximus.

ARTICULUS III.

Urum dispensatio hujus sacramenti pertineat solum ad sacerdotem (4, d. 11, quæst. 2, art. 1, quæst. 1, ad 3. Et dist. 13, q. 1, a. 3, quæst. 1 et 2).

*1. Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod non pertineat solum ad sacerdotem dispensatio hujus sacramenti. Sanguis enim Christi non minus pertinet ad hoc sacramentum, quam corpus. Sed sanguis Christi dispensatur per diaconos, unde et beatus Laurentius dixit beato Sixto (ut habetur in ejus legenda): *Experire, utrum idoneum ministrum elegeris, cui commisisti Dominici sanguinis dispensationem.* Ergo et pari ratione dispensatio corporis Christi, non pertinet ad solos sacerdotes.*

2. Preterea, sacerdotes constituuntur ministri sacramentorum. Sed hoc sacramentum perficitur in consecratione materiæ, non in iusu, ad quem pertinet dispensatio. Ergo vide-

tur, quod non pertineat ad sacerdotem corpus Domini dispensare.

3. Præterea, Dionys. dicit in lib. Eccles. Hierar. (cap. 3, part. 4, etc.), quod sacramentum habet perfectivam virtutem, sicut et chrisma. Sed signare chrismate baptizatos, non pertinet ad sacerdotem, sed ad Episcopum. Ergo etiam dispensare hoc sacramentum, pertinet ad Episcopum, non ad sacerdotem.

Sed contra est, quod dicitur de Consecratione, distinctione 2, cap. 29: Pervenit ad notitiam nostram, quod quidam presbyteri laico aut feminæ corpus Domini tradunt ad deferrendum infirmis; igitur interdicit Synodus, ne talis præsumptio ulterius fiat, sed presbyter per semetipsum infirmos communicet.

Respondeo dicendum, quod ad sacerdotem pertinet dispensatio corporis Christi, propter tria. Primo quidem, quia, sicut dictum est (art. 2 hujus quæst.), ipse consecrat in persona Christi. Ipse autem Christus, sicut consecravit corpus suum in cœna, ita et aliis sumendum dedit. Unde sicut ad sacerdotem pertinet consecratio corporis Christi, ita ad eum pertinet dispensatio. Secundo, quia sacerdos constituitur medius inter Deum et populum. Unde sicut ad eum pertinet dona populi Deo offerre, ita ad eum pertinet, dona sanctificata divinitus populo tradere. Tertio, quia in reverentiam hujus sacramenti, a nulla re contingit, nisi consecrata. Unde et corporale et calix consecrantur, et similiter manus sacerdotis, ad tangendum hoc sacramentum. Unde nulli alii tangere licet, nisi in necessitate, puta, si caderet in terram, vel in aliquo alio necessitatis casu.

Ad 1 ergo dicendum, quod diaconus, quasi propinquus ordini sacerdotali, aliquid participat de ejus officio, ut scilicet, dispenses sanguinem, non autem corpus, nisi in necessitate, jubente Episcopo, vel presbytero. Primo quidem, quia sanguis Christi continetur in vase; unde non oportet, quod tangatur a dispensante, sicut tangitur corpus Christi. Secundo, quia sanguis designat redemtionem a Christo in populum derivatam; unde et sanguini admiscetur aqua, quæ significat populum. Et quia diaconi sunt inter sacerdotem et populum, magis convenit diaconis dispensatio sanguinis, quam dispensatio corporis.

Ad 2, dicendum, quod ejusdem est hoc sacramentum dispensare et consecrare, ratione jam dicta.

Ad 3, dicendum, quod sicut diaconus in aliquo participat illuminativam virtutem sa-

cerdotis, in quantum dispensat sanguinem, ita sacerdos participat perfectivam dispensationem Episcopi, in quantum dispensat hoc sacramentum, quo perficitur homo secundum se, per comparationem ad Christum. Aliæ autem perfectiones, quibus homo perficitur per comparationem ad alios, Episcopo reservantur.

DISPUTATIO LXXII.

DE PRÆCEPTIS ET OBLIGATIONIBUS AD MINISTROS EUCHARISTIÆ DISPENSATORES PERTINENTIBUS.

Disp. 34 de Eucharistia. — Hæc est ultima disputatio moralis pertinens ad Eucharistiam, ut sacramentum est, in qua breviter dicemus, quis possit licite dispensare; deinde, cum quibus possit licite dispensare; ac tandem, quomodo digne, et licite dispensabit.

SECTIO I.

Utrum solus sacerdos possit hoc sacramentum jure ac licite dispensare.

*1. Quorundam placitum. — Quidam sentiunt, ex divino jure solos sacerdotes posse licite ministrare hoc sacramentum, Sot., dist. 13, quæst. 4, art. 3; Ledesma, quæst. 23, art. 3. Et videtur esse sententia D. Thom. hic, qui, licet non addat, hoc esse divinum jus, tamen absolute docet dispensationem hujus sacramenti ad sacerdotes pertinere. Et potest primo probari ex illo 1 ad Cor. : *Sic nos (id est, sacerdotes) existimet homo ut ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei;* nam, si in genere de sacramentis hoc dicit Paulus, multo magis de hoc sacramento, quod omnium est dignissimum, et summa veneratio tractandum. Secundo ex verbo illo : *Hoc facite, nam ut hoc verbum demonstrabat Christi actiones, ad solos sacerdotes pertinet; Christus autem et consecravit, et dispensavit; ergo utrumque commisit sacerdotibus solis.* Tertio ex Concilio Rhemens., c. 2, in cap. Pervenit, de Consecr., dist. 2, ubi horribile et detestandum dicitur, quod per laicos Eucharistia ad infirmos mittatur, qua exaggeratione et dicendi modo satis indicatur, illam non esse novam vel Ecclesiasticam prohibitionem, sed reprehensionem actionis per se iniquæ, et juri divino contrariae; et videntur ibi omnes alii gradus excludi; nam concludit textus, ut presbyter per semetipsum infirmum communicet; quod*

si aliter fecerit, gradus sui periculo subjeat. Quarto accedit consuetudo Ecclesiæ ratione fundata; nam, quia solus sacerdos sacrificat, ideo ad illum solum spectat, quæ Deo obtulit, populo communicare. Unde ait Dionys., cap. 2 de Eccles. Hierarch., part. 2 et 3 : *Orat sacerdos, ut sacramenta sancte conficiat, et caste distribuat.*

2. In contrarium esse videtur, quia ex antiqua Ecclesiæ consuetudine constat, hoc sacramentum interdum esse dispensatum a diaconis, præsertim quoad speciem sanguinis, quando haec populo dabatur, ut colligatur ex Clem., lib. 8 Const., cap. 2, et ex verbis Cyprian., lib. de Lapsis, circa finem : *Solemnibus adimpleris, diaconus calicem offerre præsentibus caperet;* et ex verbis Laurentii ad Sextum : *Experire, utrum idoneum ministrum elegeris, cui commisisti Dominicis sanguinis dispensationem.* Et ex antiquis liturgiis idem constat, qui usus forte inde manavit, quod tunc frequenter fideles communicabant, et ideo, ut brevius et commodius fieret, commissum est diaconis, ut presbiteros in eo munere juarent; quia vero prius dabatur corpus, quam sanguis, ideo præcedebat sacerdos offerens corpus, et sequebatur diaconus ministrans calicem; quod etiam ideo facilius concedi potuit, quia ad ministrandum corpus oportet illud tangere manibus, ad dispensandum vero sanguinem satis est calicem attingere. Unde nunc etiam Romæ, cum Pontifex solemniter ministrat, corpus prius propriis manibus sumit; diaconus vero ei postea sanguinem ministrat. Hæc autem differentia non refert, quominus intelligamus, jure divino idem dicendum esse de utraque specie, quia Scriptura indifferenter de eis loquitur. Quid? quod aliquando etiam legimus, utramque speciem per diaconos fuisse ministrat, apud Justin., Apol. 2 pro Christianis circa fin., ubi sic scribitur : *Absoluta gratiarum actione Præsulis, et omissione totius plebis, diaconi (quos vocamus) dant singulis præsentibus partem panis, et calicis diluti, super quos facta est gratiarum actio, quod alimentum apud nos vocatur Eucharistia.* Et saltem in necessitate, diaconos ministrasse corpus Domini, ex Episcopi, vel presbyteri facultate, constat ex Concilio Niceno, cap. 14; Arelat., cap. 15; expressius, Carth. IV, cap. 38 : *Diaconus præsente presbytero Eucharistiam corporis Christi populo, si necessitas cogat, jussus eroget.* Adde, interdum, licet raro, legi missam Eucharistiam ad